

L'obrer català

De totes les classes socials de Catalunya, la que sempre ha conservat més el segell característic de la raça, el que mai ha renegat de la seva terra, ha sigut el nostre treballador.

Les classes adinerades han degenerat de tal manera, que avui dia són, indubtablement, les més corrompudes, mancades d'idealitats i aspiracions, emborratxades per luxes desmesurats, sensualismes embrutadors, i tota mena de vicis, axerreidors del cor, enervadors de l'esperit i atrofiadors del cervell.

La classe mitja no està, certament, en un nivell tant inferior, però, degut a un egoisme inat, sols se mou per aspiracions materials que puguin beneficiar-la directament a ella, i això fa, que algunes vegades la veiem desviar-se, i generalment no podem comptar amb ella per a la conquesta de totes aquelles llibertats i drets que reclamem per a Catalunya, més alhora per als catalans.

Per això totes les obres socials, culturals, i polítiques, que s'han realitzat des de mig segle enrera, modestes i per això més simpàtiques, són fruit de l'esforç del proletariat.

Poble essencialment individualista, sols els obrers han sigut els qui han donat proves de germanívol esperit d'associació i col·lectivisme.

Que parlin per nosaltres aquest estol meravellós de gremis, entitats de resistència, germandats, cooperatives, etc., etc., que són orgull legítim del poble.

Quan les classes altes, mancades de sentiment artístic-musical anaven al Liceu, més per satisfer llurs vanitats i concupiscències que per les obres que's representaven, era el nostre obrer, cansat físicament per la feixuga tasca diària, qui, mogut per la màgica batuta del gran music-poeta, robava hores al descans per entonar cants d'amor i llibertat.

Quan el naixement del teatre nacional era motiu de befa i escarni per part de molts catalans; com en els temps de poixança i esplendor, dies de joia per a la nostra dramàtica, veiem l'obrer com aixeca petits escenaris en les seves societats i posa gran cura en l'execució de les obres de més èxit del teatre català.

I en l'actualitat són aquests petits, però

ferms, els darrers baluards de Talia catalana, tristament bandejada dels grans teatres ciutadans.

Quan el nacionalisme era una vaga aspiració, més literaria que política, de quatre romàntics, a Catalunya existien forts nuclis republicans federals autonomistes, veritables precursors d'aquest formidable moviment d'avui, eminentment autonomista, coronat amb èxit esclatant, ja que's pot afirmar que actualment no hi ha cap partit polític que, per convicció o per necessitat, si vol viure i arreglar-se, té de fer explícita manifestació d'adhesió al principi autonomista, entranya viva dels nostres programes.

Però encara ha fet més que tot això el proletariat català, i just és confessar-ho.

Quan a meitat del passat segle el verb de la raça estigué en imminent perill; quan la gent rica substituïa grollerament per la castellana la llengua de casa, titllant-la de poc fina, i als qui la parlaven, d'ordinaris, cometent una de les més grosses monstruositats que pot cometre l'home, de desprejar el propi idioma per un d'emmatllat, foren els humils, els treballadors, la gent del poble, fou la més modesta, però riallera llar catalana, la resclosa que deturà la vergonya més indigna que hauria registrat la història.

D. ROIG I PRUNA

S'apropa el primer de maig... Faràn festa, els obrers, enguany?...

Les festes, amb el seu simbolisme, o són indicació de la feina a fer, o record de la victòria alcançada. Des del primer del maig passat al del present, quina victòria han obtingut els obrers? I en canvi, quina tasca han deixat de fer?...

El Dret, la Justícia, la Fraternitat, amors incompresos de l'obrer, sofreixen forta crisi. Terres endins d'Europa, l'odi malastruc em-

peny uns homes contra altres, semblant per tot on passen el dol i la ruina, deixant un rastre de llàgrimes i sang, com si vint segles de civilització no havessin passat per a la humanitat. D'aquells milers i milers d'homes, els més són obrers... i els altres, germans; el dret a la vida a tots arriba; *la lluita per la vida* és una aberració inventada per a justificar l'atropell del dèbil o del confiat; l'home civilitzat lluita per a adaptar-se i lluita per conuiu; l'intel·ligència no és tant admirable si no ha de servir per a redimir-nos de la feresa d'instints i de procediments, i cal convenir que no és Europa escenari a propòsit per a les escenes que s'hi desenrotllen.

L'obrer, que tantes coses demana y fins tantes coses exigeix, deu pensar i fer via. I es fa via fent obra sana. El primer de maig no ha d'esser una festa de guitarra i francatxela: cal fer festa solemnitant l'inauguració d'institucions de cultura, d'auxili mutual cooperació, assegurança, benestar, etc., demostrant així l'obrer que si demana el regoneixement de la seva força és perquè la té i sab aplicar-la, i sobre tot, afondint en el problema de les seves relacions com a classe amb les demés de la nació i de l'Estat, de la Confederació, etc., humanitzant les relacions entre uns i altres, pesant tot lo necessari per a que'ls tribunals arbitrals en tots els ordres de relacions, actuessin d'una manera efectiva, i posant-se en condicions per a poder impedir inclòs que's burlessin en qualque ocasió les decisions dels tribunals arbitrals.

Que la tasca és grossa? Si, molt grossa; com que's basa en una nova organització per a la qual li es imprescindible a l'obrer familiaritzar-se amb els *deures*, massa allunyats de la seva memòria per la falsa concepció dels seus drets.

Quan per aquest camí es faci via, si que tindran ressonància els primers de maig!

E. O. RADUA

CRÒNICA DE LA SETMANA

ELS JOCS FLORALS DAVANT DEL PLET ORTOGRAFIC

La llibertat de pensar, o les menjadores de la Diputació

V

A l'endemà d'aquesta sessió del dia de la Mare de Déu de març, de qual ressenya no n'hauràs, oh amic lector, entès res més si no que fou un escàndol, car, evidentment, la sessió no fou més que una obstrucció amb l'escàndol per arma, el periòdic del carrer d'Escudellers publicà un article titulat *Dos nacionalismes*, per medi—ara, a *La Veu*, del medi en diuen *mitjà* (!)—per medi del qual, un anònim Pare Sentències de la Casa, parlant

ex-càtedra, feia aquestes entonades definicions:

«Una qüestió com la de l'ortografia catalana, així com es troba plantejada avui en el petit recinte del Cos d'Adjunts dels Jocs Florals,—on dominen, sobre els eficients, els elements històrics del catalanisme,—descobreix en la seva intimitat la psicologia dels dos nacionalismes. El nacionalisme de línies primitives demana la llibertat ortogràfica, el cam-

pi qui puga. Aquest nacionalisme no necessita l'idioma per altres finalitats que l'expansió en vers cacofònic d'un Girbal Jaume o la vulgaritat discursiva d'un Josep M.ª Roca; la filosofia inconeguda del famós senyor Pàpa! ja pot expressar-se en castellà. Però el Nacionalisme d'Estat necessita l'idioma com instrument i realitat de govern i de cultura, com a irradiació en tots sos caires de l'esperit català, com a articulació d'europeisme i de modernitat; com a força renovadora de tot el sistema pedagògic, des de l'escola primària als doctorats; com a garantia de la justícia en tots els tribunals; com a penyora d'eficàcia a les troncs religioses, a les càtedres acadèmiques; com a nostrament indivisible de totes les tècniques; com a senyal ineludible de majestat en totes les organitzacions de poder i en tots els decrets minuciosos; com a ga-